

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/edukacja/przystanek-historia/94800,Wykleci-odnalezieni-w-Malopolsce-Wystawa-online-i-do-pobrania-PDF.html>
25.04.2024, 06:25

Wykłęci, odnalezieni w Małopolsce. Wystawa online i do pobrania [PDF]

W ciągu dwóch lat działalności pion poszukiwań IPN w Krakowie zidentyfikował szczątki kilkunastu Żołnierzy Wyklętych - ofiar komunistycznego terroru. Za działalność niepodległościową w czasach stalinowskich zostali skazani na śmierć, zamordowani i potajemnie pogrzebani.

WYKŁĘCI ODNALEZIENI W MAŁOPOLSCE

Wciąż ich szukamy

Zapoczątkowany w 1944 r. krwawy proces podporządkowywania Polski władzy sowieckiej trwał blisko dekadę, a w sposób symboliczny zwińczyło go nadanie stalinowskiej konstytucji. W wielu regionach kraju walka o wolność trwała również po 1952 r., a gdzieś tam także po mającej miejsce cztery lata później październikowej odwilży. Ostatnich żołnierzy polskiego podziemia niepodległościowego bezpieczeństwa, milicja oraz „ludowe” wojsko tropiły jeszcze w latach 60.

Arestowanie partyzantów oddziału „Jolanty” w VII kw. w RPWi

W tym czasie na skutek represji komunistycznych śmierć poniosło ponad 50 tys. osób, z czego zdecydowaną większość stanowili ludzie stawiający czynny opór sowietywacji Polski. Byli to zabici w walce lub rozstrzelani partyzanci oraz ich współpracownicy, ofiary mordów sądowych, a także ludzie, którzy ponieśli śmierć z powodu chorób i wycieńczenia w więzieniach czy obozach pracy.

W większości przypadków ich ciała trafiały do bezimiennych dołów, a pamięć o nich miała zupełnie zginąć lub przekształcić się, dzięki propagandzie, w obraz „reakcyjnych band” zlikwidowanych w okresie tzw. utrwalania władzy ludowej. Wyklęci przez peerelowską narrację historyczną, zrównani z kryminalistami i kolaborantami, a w końcu pozbawieni grobów, przez długie lata czekali na włączenie ich do panteonu narodowych bohaterów.

Prace poszukiwawcze na cmentarzu Rakowickim w 2015 r. Foto: Michał Kasperczyk (IPN)

Częścią procesu przywracania ich społecznej pamięci są poszukiwania ich mogił, które od 2003 r. prowadzi Instytut Pamięci Narodowej. Na terenie Małopolski badania mające na celu odnalezienie grobów ofiar systemów totalitarnych ruszyły w 2012 r. Po trzech latach analizowania zachowanych dokumentów zdecydowano się na przeprowadzenie pierwszych ekshumacji.

Wykonane w lipcu 2015 r. prace na cmentarzu Rakowickim w Krakowie ujawniły, że w miejscu, gdzie spodziewano się odnaleźć grób działaczy Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”, pochowane były zupełnie inne osoby. Wprawdzie dwa miesiące później zespół IPN natrafił na cmentarzu w Tarnowie-Krzyżu na szczątki zamordowanego w 1948 r. partyzanta Antoniego Trzepli „Krakusa”, ale jednak pierwsze niepowodzenie sprawiło, że zdecydowano się jeszcze dokładniej przeanalizować posiadane dokumenty i relacje. Jak się bowiem okazało sporządzone przed laty zapisy nie zawsze odpowiadały rzeczywistości.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Oddział w Krakowie

autorka: dr Daria Gólik, Krzysztof Prociak
współautorzy: Michał Markowski
redakcja: dr hab. Filip Ambiała

BADANIA NA CMENTARZU RAKOWICKIM W 2017R.

W październiku 2017 r. powołano komisję do przeprowadzenia prac badawczych i renowacyjnych na cmentarzu Rakowickim w Warszawie. Jej zadaniem jest zbieranie, sortowanie i opisywanie grobów, a także wyznaczanie miejsc do renowacji i wyznaczenie obszarów do wyłączenia z eksploatacji.

Dotychczasowe prace wykazały, że w grobach znajdują się szczątki wielu żołnierzy, w tym także oficerów, którzy walczyli w wojnie polsko-bolszewickiej, w wojnie polsko-sowieckiej, w wojnie polsko-japońskiej oraz w wojnie polsko-niemieckiej.

W ramach prac badawczych w 2017 r. prowadzono badania terenowe, prace wykopowe i prace konserwatorskie. W tym celu wykonano kilkadziesiąt wykopów, w których odnaleziono wiele szczątków i przedmiotów. Wyniki tych prac są publikowane w niniejszym raporcie.

Instytut Pamięci Narodowej

Stanisław Ludzia OSTATNI „WIARUS”

W 1941 r. Stanisław Ludzia, oficer Wojska Polskiego, został aresztowany przez Niemców i przewieziony do obozu w Białymostku. Tam został przydzielony do grupy „Wiarus”, która miała służyć jako łącznik między polskimi podziemnymi organizacjami w Warszawie i Krakowie.

W 1944 r. Stanisław Ludzia został aresztowany przez Niemców i przewieziony do obozu w Białymostku. Tam został przydzielony do grupy „Wiarus”, która miała służyć jako łącznik między polskimi podziemnymi organizacjami w Warszawie i Krakowie.

Instytut Pamięci Narodowej

W Białymostku, w październiku 1941 r.

W Białymostku, w październiku 1941 r., odbył się proces polskiej podziemnej organizacji „Wiarus”. W tym procesie uczestniczyli Stanisław Ludzia i inni członkowie grupy.

Instytut Pamięci Narodowej

Tadeusz Gajda PODKARPACKI „TARZAN”

W 1941 r. Tadeusz Gajda, oficer Wojska Polskiego, został aresztowany przez Niemców i przewieziony do obozu w Białymostku. Tam został przydzielony do grupy „Podkarpacki Tarzan”, która miała służyć jako łącznik między polskimi podziemnymi organizacjami w Warszawie i Krakowie.

Instytut Pamięci Narodowej

Partyzanci polscy 1943-1944 r.

Partyzanci polscy w 1943-1944 r. walczyli z Niemcami w różnych częściach Polski. W tym czasie działała grupa „Podkarpacki Tarzan”, której kierownikiem był Tadeusz Gajda.

Instytut Pamięci Narodowej

Antoni Wasowicz SIERŻANT „ROCH”

W 1941 r. Antoni Wasowicz, oficer Wojska Polskiego, został aresztowany przez Niemców i przewieziony do obozu w Białymostku. Tam został przydzielony do grupy „Sierżant Roch”, która miała służyć jako łącznik między polskimi podziemnymi organizacjami w Warszawie i Krakowie.

Instytut Pamięci Narodowej

Partyzanci polscy 1943-1944 r.

Partyzanci polscy w 1943-1944 r. walczyli z Niemcami w różnych częściach Polski. W tym czasie działała grupa „Podkarpacki Tarzan”, której kierownikiem był Tadeusz Gajda.

Instytut Pamięci Narodowej

Tadeusz Zajczkowski PANCERNIAK ZNAJ NYS

W 1941 r. Tadeusz Zajczkowski, oficer Wojska Polskiego, został aresztowany przez Niemców i przewieziony do obozu w Białymostku. Tam został przydzielony do grupy „Pancerniak Znaj Nys”, która miała służyć jako łącznik między polskimi podziemnymi organizacjami w Warszawie i Krakowie.

Instytut Pamięci Narodowej

Gdy szła podziemna organizacja

Gdy szła podziemna organizacja, walczyli z Niemcami w różnych częściach Polski. W tym czasie działała grupa „Pancerniak Znaj Nys”, której kierownikiem był Tadeusz Zajczkowski.

Instytut Pamięci Narodowej

Wiesław Budzik SZLAKIEM OJCA

W 1941 r. Wiesław Budzik, oficer Wojska Polskiego, został aresztowany przez Niemców i przewieziony do obozu w Białymostku. Tam został przydzielony do grupy „Szlakiem Ojca”, która miała służyć jako łącznik między polskimi podziemnymi organizacjami w Warszawie i Krakowie.

Instytut Pamięci Narodowej

Partyzanci polscy 1943-1944 r.

Partyzanci polscy w 1943-1944 r. walczyli z Niemcami w różnych częściach Polski. W tym czasie działała grupa „Szlakiem Ojca”, której kierownikiem był Wiesław Budzik.

Instytut Pamięci Narodowej

Adam Domalik PSEUDONIM „KOWBOJ”

W 1941 r. Adam Domalik, oficer Wojska Polskiego, został aresztowany przez Niemców i przewieziony do obozu w Białymostku. Tam został przydzielony do grupy „Kowboj”, która miała służyć jako łącznik między polskimi podziemnymi organizacjami w Warszawie i Krakowie.

Instytut Pamięci Narodowej

PLIKI DO POBRANIA

[Wykłęci odnalezieni w Małopolsce \(pdf, 10.24 MB\) 05.04.2020 13:59](#)